

Vanaf de buitenkant ziet het leven van een vrouw boven de tachtig er niet zo spannend uit. Maar in haar geest is het druk. Daar wordt gedacht, gepiekerd, overwogen en geleerd als nooit tevoren.

Jo Ghijsen (1921) is zo'n oudere vrouw met een spannend binnenleven. Ze liet het niet alleen bij denken, ze schreef haar gedachten ook op. Gedachten en gevoelens over rouw, alleen staan, ouder worden, inleveren en leren over het leven.

De teksten in dit boek komen uit de dagboeken die Jo Ghijsen bijhield van haar 84^e tot haar 88^e levensjaar. Monica Boschman (1965) schreef er gedichten bij.

Het resultaat: gedachten en gedichten om bij stil te staan. Maar ook teksten die u meevoeren, er dwars doorheen.

ER DWARS DOORHEEN

Gedachten en gedichten
over rouw, alleen staan, oud worden en
leren van het leven

Jo Ghijsen
Monica Boschman

ER DWARS DOORHEEN

Gedachten en gedichten
over rouw, alleen staan, oud worden
en leren van het leven

Jo Ghijsen
Monica Boschman

© 2010, Jo Ghijsen en Monica Boschman
eerste druk

Vormgeving: Handan Arik
Illustraties: Marjo Ghijsen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of
openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978-90-812921-3-9
NUR 749

MB Communicatie
Gassel
info@mbcommunicatie.nl
www.mbcommunicatie.nl

INHOUD

Vooraf:	Er dwars doorheen	5
1.	Het papier onthoudt het nu	6
2.	Zijn laatste jaar	10
3.	Naar het einde	14
4.	Alleen	18
5.	Over leven	22
6.	Gemis	26
7.	Leegte	30
8.	Niets te doen	34
9.	Contacten	38
10.	Rouw	42
11.	Ziek en koud	46
12.	Door moeten	50
13.	De waarheid onder ogen	54
14.	Ervaren hoe het werkt	58
15.	Alleen leven	62
16.	In mijn oude lichaam	66
17.	Voor mezelf zorgen	70
18.	Opnieuw leren	74
19.	Loslaten	78
20.	Geluk	82
Punt:	Over de schrijfsters	86

ER DWARS DOORHEEN

Vanaf de buitenkant ziet het leven van een vrouw boven de tachtig er niet zo spannend uit. Maar in haar geest is het druk. Daar wordt gedacht, gepiekerd, overwogen en geleerd als nooit tevoren.

Jo Ghijsen is zo'n oudere vrouw met een spannend binnenleven. Ze liet het niet alleen bij denken, ze schreef haar gedachten ook op. Gedachten en gevoelens over rouw, alleen staan, ouder worden, inleveren en leren over het leven. Gedachten waar ouderen samen weinig over praten en waarvoor ook in andere contacten weinig ruimte is.

De teksten in dit boek komen uit de dagboeken die Jo bijhield van haar 84^e tot haar 88^e levensjaar. Zij schreef zich dwars door een moeilijke periode heen. Dat levert doorkijkjes op in de ziel, in denkpatronen en in de wijze waarop deze oudere vrouw omgaat met veranderingen in de omgeving en in zichzelf. Jo heeft samen met Monica Boschman de teksten voor dit boek uitgekozen en geordend. Monica schreef bij deze teksten gedichten.

In dit boek staan geen afgeronde verhalen, maar losse passages en gedichten over verschillende thema's. De teksten kunnen voor anderen een spiegel zijn. Hoe werkt dat bij mij? Hoe denk ik daarover? Mensen zullen zich na het lezen vaker bewust zijn van de rijke binnenwereld van de ouderen die zij ontmoeten. Een binnenwereld waarin zij, als ze de tijd nemen, met warmte zullen worden ontvangen en zullen leren over hun eigen leven.

De illustraties zijn delen van schilderijen van Marjo Ghijsen, een van de dochters van Jo. Vormgeefster Handan Arik combineerde tekst en beeld tot een boek.

verbleekt

in het sorteren
van sokken en ondergoed
ben ik door de wol geverfd

maar mijn afgedragen leven
laat zich niet herschikken
over lades en planken

ik ben een wasmand
vol voddens, uit het zicht
van de kledingkast

OVER LEVEN

Het hoort bij het leven

Je ontmoet elkaar, trekt samen op, moet afscheid nemen en alleen verder gaan. Dat besef ik wel. Het hoort bij het leven. Ik ben altijd sterk geweest, dat kan ik toch niet opeens kwijt zijn? Hier in dit huis moet ik weer gelukkig leven, ook als er niemand meer is om voor te zorgen en van te houden. Maar aan gewoon gelukkig zijn, ben ik nog lang niet toe.

Leegte

Hoe wil ik nu omgaan met mijn gevoel voor Theo? Dat gevoel blijft altijd, dat wil ik ook. De liefde tussen ons is gegroeid en verankerd, met heel veel vallen en toch weer overeind komen. Ik heb nu niets meer dat door mij beschermd moet worden en tegelijk heb ik niemand meer die mij beschermt. Dat geeft veel leegte. Theo is 55 jaar niet uit mijn hoofd geweest en niet uit mijn leven. Het is net of ik nog maar een half mens ben.

Afbrokkelen

Nu het voor mijn overleven nodig is, kan ik helemaal niet doen wat ik zou moeten doen. Mijn lichaam is zwak, ik mis de kracht en heb helemaal geen fut om iets aan te pakken. Ik zeg afspraken af, al weet ik dat ik dat niet moet doen. Ik ben helemaal aan het afbrokkelen. Er blijft steeds minder van mij over. Ik vraag mij af hoe lang ik dit nog kan volhouden.

De prijs voor de liefde?

Ik heb veel liefde gekregen en gegeven. Het rouwproces en de pijn zijn de prijs voor de liefde. Wat ben ik nu voor onzin aan het uitkramen? De prijs voor de liefde? Bij liefde hoort een andere beloning dan pijn. Met liefde heeft dit niks te maken. Wel met totaal op, zwak en oud zijn. Ik vind dit hele gebeuren zo gemeen en onverdiend. Ik moet het maar aanvaarden, wordt tegen mij gezegd. Ja, dat kan niet anders, er zit niets anders op dan verdragen. Daar heb je geen keus in.

tegen de muur

hallo, is daar iemand?
niemand klopt terug

mijn knokkels zijn ruw
van het zoeken

GEMIS

Ik raak het niet kwijt

Ik mis Theo. Ik ben niet bang om alleen te moeten leven, maar ik kan het verlangen naar hem niet kwijt worden. Ik raak het niet kwijt uit mijn hoofd en uit mijn lijf.

Veel zorg

In zijn laatste levensjaar heb ik voortdurend veel zorg gehad om Theo. Om zijn geluk en zijn welzijn. Dat is nu niet meer nodig. Ook het verzorgen van Theo is niet meer nodig. Hij legde al lang voor hij stierf volledig beslag op mij. Eerder in het leven hadden wij elkaar juist zo vrij gelaten. Maanden eerder had ik alles waar ik mee bezig was afgestoten omdat ik voor Theo wilde zorgen.

Zo sta ik daar door hem

Aan Theo heb ik veel te danken. Alles wat hij mij gegeven heeft, de kracht, het vertrouwen en de liefde, zijn een deel van mijzelf. Dat raak ik nooit meer kwijt. Zoals ik in het leven sta, zo sta ik daar door de invloed van Theo. Hij had onvoorwaardelijk vertrouwen in mij en ondersteunde mijn beslissingen, ook als hij het niet met mij eens was. Aan hem hoefde ik niets uit te leggen. Dat is voor mij zo waardevol geweest, dat kan ik niet in woorden uitdrukken.

Hij is bij mij

Maandenlang heb ik wel vijftig keer per dag "Theo" geschreeuwd. Zonder dat iemand het hoorde en zonder dat ik daar iets bij dacht. Het kwam gewoon naar buiten, zomaar op de gekste momenten. Nu zeg ik steeds nog maar zachtjes: "Theo". Ik hoef niet meer te schreeuwen want hij is bij mij. Hij is in mijn hart.